

Parter kunne staa sig ved og selv kunne gaa ind paa og vedtage, uden at Statens Lovgivning kommer imellem. Naar jeg tager Forholdet i det Store, forekommer det mig, at man let maa kunne blive enig. Vil man have Ende paa dette saaledes historisk tilveiebragte Forhold, om hvis Uhenfigtsmæssighed i og for sig saa at sige Alle ere enige, er der ved Forhold af denne Natur ingen anden Veie at gaa end at gribe til Statens Mellemkomst. Uagtet Flertallet i det Udvalg, som ifjor behandlede denne Sag, var af en anden Mening, have vi dog i dette vigtige Punkt ikke kunnet Andet end gaa tilbage til de Grundsaetninger, der gjorde sig gjældende for os ved Forelæggelsen af Forslaget ifjor. Vi have ogsaa troet, at man burde holde paa vort Forslag i det Punkt, at de Vedkommende, der her vare de Berettigede, fik den fulde Erstatning for den Aet, de havde. Det blev fra en enkelt Side i Udvalget gjort gjældende, at det skulde være misligt at fremme denne Sag, før man havde nærmere Oplysninger; der blev henvist til, at Regjeringen skulde skaffe saadanne udførlige Oplysninger om adskillige Forhold, før man fremmede Sagen, og der blev blandt Andet talt om Lovgivningen i fremmede Lande; men hvis det ikke var Andet, der laa de ærede Medlemmer paa Hjerte, tror jeg, at jeg for mit Vedkommende med Lethed kunde skaffe meget omfattende Oplysninger om disse Forhold. Jeg tror ganske vist, at de ikke i og for sig ville have nogen Interesse for denne Sags Afsløsning; men jeg tilstaaer, at Et er der, hvorom ogsaa jeg ønsker de mest syldestgjørende Oplysninger, nemlig om, hvad Tiende retten virkelig er værd i Handel og Wandel. Selvfølgelig have vi søgt at danne os vor bestemte Anskuelse om denne Sag, idet vi bestemte os til at forelægge dette Forslag, og vi tro, at der ikke kan være Tvivl om, at den Erstatning, vi her foreslaaer, virkelig i det Hele maa siges at være fyldestgjørende. Om vi end ikke have saa omfattende Oplysninger, som en Regjering kan skaffe tilveie, have vi dog saadanne, at enhver af os, der har en Smule Kjenndskab til disse Forhold i det praktiske Liv, kan danne sig en Forestilling om Ydelsernes Værdi og om den Afsløsningsmaade, vi have foreslaaet, nemlig en Kapitalisering efter en Beregning af Ydelsens aarlige Værdi for en lang Aarrække, en Kapitalisering, der svarer til Prisen paa de kongelige Obligationer, som ere en fast, sikker og i alt Fald en mere nem Form, under hvilken man kan have sin Formue. Vi troede, at naar vi valgte denne Maalestof at kapitalisere efter, saaledes at Tiendeieren, naar han anbragte sine Penge i kongelige Obligationer, vilde have den samme Rente som tidligere i sin Tiende, med Sikkerhed kunde sige, at han fik fuld Erstatning; men vi indrømme, at der her er et Punkt, hvorom det, om vi end finde de foreliggende Oplysninger tilstrækkelige, dog skal være os — idetmindste gjælder dette for mit Vedkommende — en stor Til-

fredsstillelse at modtage alle de yderligere Oplysninger, som særliq ved Regjeringens Hjælp maatte kunne bringes tilveie. Man har fra en anden Side gjort gjældende, at den Afsløsningsform, vi have foreslaaet, skulde være ubillig imod Tiendeieren, men jeg tilstaaer, at jeg ikke ret fatter dette. Man har derved ogsaa henvist til Forholdets historiske Oprindelse, eller i alt Fald har man sagt, at det efter sin Oprindelse ikke er noget ublandet privatretligt Forhold, men at det har nogen Lighed med Skat, og man har da anstillet forskjellige Betragtninger for at vise, at Forslaget skulde indeholde en Ubillighed imod Tiendeieren. Jeg har nu aldrig kunnet fatte, hvorledes man ved Burbering af Diebliffets Tilstande kan finde nogenformhelt Interesse i at gaa tilbage til den graa Altid. Ligesaa lidt som jeg har kunnet fatte, at man i store politiske Spørgsmaal — i vort politiske Livs Spørgsmaal f. Ex. — har villet støtte en praktisk Afgjørelse ved at opgrave forelbede og stinkede Dokumenter, ligesaa lidt og langt mindre kan jeg fatte, at man ved saadanne Forhold, der ligesom berøre det praktiske Livs Værdi- og Eiendomsforhold, kan se hen til Andet end den Værdi, som den paagjældende Slags Rettigheder i Diebliffet har i Handel og Wandel, i den Altid, hvori vi leve, og hvor Folk kunne nyde det, de bestjode. Hvad man nu end imidlertid mener om dette, forekommer det mig ganske vist, at det er underligt ved et Forslag af denne Bestaaenhed at ville tale om nogenformhelt Ubillighed mod Yderne, thi det ligger jo fjernt fra vor Tanke at ville foreslaa nogenformhelt Tvang udøvet imod dem, der svare Tiende. Det er kun et Tilbud, vi tro, der skal gjøres dem; det staaer til dem at tage imod det, eller, hvis de maatte finde sig brydholdne derved, ikke at gaae ind derpaa, men at vedblive at svare en Ydelse af samme Bestaaenhed som hidtil. Der er ikke Spørgsmaal om at lægge nogen forandret Byrde paa disse Folk, men kun om at gjøre et Forslag, som de kunne unblade at gaa ind paa, hvis de ikke finde deres Fordeel derved, og det er derfor en Misbrug af Ord her at tale om Ubillighed. — Hvad man end mener om de andre Hensyn, hvorom her kan være Tale, har jeg troet, det var rigtigst atter at fastholde, hvad der blev foreslaaet ifjor, nemlig at ikke blot Tiendeieren, men tillige Tiendeieren skal kunne fordrø Forholdet havet for sit Vedkommende, saaledes at han skal kunne fordrø en Kapital udbetalt i Obligationer, svarende til hans Aet. Man kan nemlig gjøre gjældende, at Billighed fordrer, at man samtidig med, at man dog noget griber ind i de Berettigedes Forhold ved at sætte en anden Grundvold for deres Rettighed, ved at give dem Værdier, der ere helt forskjellige fra dem, de hidtil have haft, ved at bestemme Værdierne i Penge istedeffor i Korn, ved at indsaette Andre, der skulle hæfte for dem, kort sagt samtidig med, at man endog stærkt griber ind i deres Retstil-